

Ректор ХДТУСГ, академік Мазоренко Д.І.

З думою про завтрашню ниву

Харківщина була і залишається родоначальником сільськогосподарського машинобудування, постачальником тракторів, самохідних шасі, двигунів, іншого знаряддя не тільки для України, але й ряду країн близького і далекого зарубіжжя. Правда, нині зубожіння села, високі ціни на техніку, інші негаразди призвели до того, що область здала свої позиції, як і переважна більшість її провідних підприємств.

Падіння було б ще відчутнішим, якби не те, що двічі держава сприяла ХТЗ продати якусь кількість тракторів по лізингу. Очевидно, й далі варто його поширювати. Це дасть змогу, на перших порах, бодай пригальмувати прогресуючий процес старіння машинно-тракторного парку на селі. Так, на Харківщині він зменшився більш як на третину і на стільки ж упав ресурс існуючих машин і знаряддя. А зерно- та кормозбиральну техніку час майже всю відправляти на металобрухт. Таке чи подібне становище і в інших областях.

За теперішніх умов доцільно, в першу чергу, забезпечувати лізинговою технікою ті господарства і машинно-технологічні станції (МТС), котрі в змозі якнайкраще її використати (річне навантаження на трактор має бути не менше 2—2,5 тисячі мото-годин).

До речі, трактори ХТЗ-120, ХТЗ-121, ХТЗ-160З1 (скорю буде й ХТЗ-100) виконують майже всі технологічні операції під час сівби та догляду за посівами просапних культур. Для основного обробітку ґрунту в перспективі випускатимуть трактори ХТЗ-200, ХТЗ-180, ХТЗ-170З1. Поліпшується також якість і надійність колінвалів і блоків двигунів. Використовується також потенціал оборонних підприємств, де розроблено для гусеничних тракторів стрічки з гумовими шарнірами підвищеної довговічності (до 5 тис. годин).

Сприятиме поліпшенню якості та здешевленню техніки об'єднання, до якого увійшли кращі підприємства сільгоспмашинобудування та університети Харкова. Вони займаються впровадженням технологічних новинок, котрі дадуть змогу ближчим часом виробляти конкурентоздатні двигуни внутрішнього згоряння від 5 до 300 к. с.

Витративши протягом останніх років понад мільярд доларів, держава, як не прикро, не спромоглася придбати або запозичити передову зарубіжну техніку чи технологію, організувати спільне або кооперативне виробництво хоча б однієї пріоритетної збиральної чи ґрунтообробної техніки нового покоління.

Національна програма виробництва технологічних комплексів та обладнання для села, прийнята ще 7 років тому, ледве животіє: немає коштів. Тим часом кошти пішли для підтримки... зарубіжного виробника. Більше того, держава неспроможна навіть про-фінансувати виробництво зернозбиральних комбайнів "Славутич" і "Лан", про які не один рік точаться безглідні балачки.

Рівень машин значно підвищується, якщо в їхній конструкції використовується елементна база, вузли та агрегати провідних фірм. Тому монтаж на трак-

торах ХТЗ двигунів німецької фірми "Дойтц" — один із напрямів підвищення надійності продукції підприємства. До речі, з німецькими двигунами випущено вже таких тракторів понад тисячу. Отож бо, перспективним видається кооперування з виробниками сільгосптехніки як близького (співпраця з Росією по випуску потужних тракторів К-734 і К-744), так і далекого зарубіжжя.

У вирішенні проблем як комбайнобудування, так і тракторної енергетики активну участь беруть навчальні і науково-дослідні заклади області. Так, Український науково-дослідний інститут сільгоспмашинобудування розробив комплекс техніки для вирощування та збирання цукрових буряків і кукурудзи на базі нового трактора ХТЗ-121, що підвищує продуктивність праці в два рази, забезпечує догляд за посівами без застосування ручної праці, економить 50 відсотків насіння і дорогих гербіцидів. І чи не найголовніше — техніка окуповується протягом одного сезону. Про це свідчить і досвід КСП "Борівський" Шевченківського району, ряду інших господарств області.

На теперішньому етапі доцільно скасувати ввізне мито на машини, котрі кугуємо за кордоном разом із технологіями.

Ефективність використання техніки багато в чому залежить від сервісу. У свій час Харківщина була ініціатором Богодухівського методу. Суть його: сервісні служби тодішньої "Сільгосптехніки" буквально кожному машині в господарствах опікували від початку її роботи і майже до кінця. Цей метод — здобув визнання в Україні. Сьогодні про нього забули. Більше того, в багатьох місцях цю службу взагалі ліквідували. І дарма. У нас, незважаючи на фінансову скруту, вона діє в Богодухівському, Краснокутському, Чугувському та багатьох інших районах. Значною мірою завдяки цій службі латана-перелатана техніка приводить в порядок, засівается нива, вирощується пристойний урожай.

Веду до того, що в області існуючу мережу агросервісу наближають безпосередньо до виробника сільгосппродукції. Май-

стерні, машинні двори, пункти техобслуговування діють як малі підприємства реформованих колгоспів і радгоспів. Збережено інженерно-технічну службу господарств, організуються приватні та кооперативні сервіси підприємства як конкурентне середовище.

Останнім часом фінансовий стан агротехсервісів підприємств ще далі погіршився. Необхідно законодавчо надати банкам право кредитувати сервісні підприємства за виконані роботи та послуги, звільнити їх від оподаткування доходів, спрямованих на погашення позик за кредити.

Попри фінансові, інші труднощі чи не найкращими помічниками хліборобів стали машинно-технологічні станції (МТС), механізовані загопи.

І при Харківському державному технічному університеті сільського господарства (ХДТУСГ) організовано МТС. Вона не тільки допомагає студентам краще оволодіти спеціальністю, сучасною технікою, новими технологіями, а й виконує замовлення господарств. Торік, наприклад, зорано, посіяно, зібрано врожай на кількох тисячах гектарів площ.

Звичайно, головне призначення університету — підготовка сучасних кваліфікованих кадрів. Ми завершили формування кадрового забезпечення села по замкненому циклу — конструювання, виготовлення, експлуатація, сервіс, економіка та управління виробництвом, використання сільгосптехніки. На базі університету створено бізнес-інноваційну структуру, яка координує діяльність інженерно-технічної сфери, формує банк нововведень, організує навчання керівних інженерно-технічних служб різних форм власності. Розроблено також механізм інтеграції науки, освіти та виробництва в умовах ринкових стосунків у вигляді інноваційної структури для Харківщини й інших регіонів, угоду про створення та діяльність об'єднання "Харківський теагрополіс" відпрацьовано з провідними машинобудівними заводами області, вузами, науково-дослідними інститутами.